

Temat tygodnia: Dawniej i dziś.

26.11.2021 Piątek – Królewski skarb z Wieliczki.

Wiano świętej Kingi – poznanie historii związanych z polskimi władcami przez pryzmat legendy „Wiano świętej Kingi” M. Berowskiej, rozmowa kierowana na temat treści.

Rodzic wyjaśnia trudne słowa: „wiano”, „posag”, „szyb solny”, a następnie czyta tekst legendy:

Wiano świętej Kingi

Dawno, dawno temu, kiedy władcą na Wawelu został książę Bolesław Wstydlivy, rycerstwo polskie postanowiło znaleźć mu dobrą i piękną żonę z królewskiego rodu. Rozjechali się posłowie książęcy po całej Europie, odwiedzali wszystkie dwory i zamki, a nawet małe księstwa na dalekiej północy. Ze wszystkich kandydatek wybrali królową węgierską, Kingę. Książę Bolesław obejrzał jej portret, namalowany przez sławnego malarza. Spodobała mu się tak bardzo, że od razu się w niej zakochał. Poprosił więc, by zawieziono jej pierścień zaręczynowy i żeby jak najprędzej przywieziono królową do Krakowa. Chciał ją poślubić w kaplicy na Wawelu.

Królowna Kinga zgodziła się zostać polską księżną. Już zaczęła pakować swoje rzeczy, gdy pewnego dnia, tuż przed wyjazdem, król wezwał ją do swojej komnaty i zapytał:

– Co byś chciała, drogie dziecko, otrzymać ode mnie w posagu?

Królowna zamyśliła się, a potem odrzekła:

– Książę Bolesław jest władcą bogatego kraju. Złota i pieniędzy mu nie brakuje, dlatego chciałabym dać mu to, czego w Polsce nie ma.

– A cóż to takiego?

– To sól, drogi ojczy, drogocenna sól – odpowiedziała mądra królowna.

Następnego dnia o świcie królowna Kinga wyruszyła w daleką podróż do Polski. Towarzyszył jej orszak złożony z dam dworu, rycerstwa i służby. Kilkanaście powozów i kilkaset koni udało się drogą na północ w podróż, która miała trwać kilka tygodni. Zanim orszak minął granice Węgier, królowna poprosiła, by zatrzymali się przy jednej z największych kopalni soli. Wysiadła z powozu, podeszła do głębokiego szybu solnego i pochyliła się nad nim. Zdjęła z palca pierścień zaręczynowy, który dostała od księcia Bolesława, i wrzuciła go do szybu.

W Krakowie książę Bolesław hucznie powitał piękną Kingę. Wkrótce też odbył się ich ślub, na który zaproszono dostojników i rycerstwo z całej Małopolski, a młoda księżna zamieszkała na Wawelu jako władczyni Polski.

Kilka dni później Kinga poprosiła Bolesława, żeby pokazał jej całe królestwo.

– Musimy też odszukać mój posag – rzekła, uśmiechając się tajemniczo.

Powóz z książeczką parą wyjechał z Krakowa. Wkrótce zatrzymali się w pięknym miejscu, nazywanym Wieliczką. Księżna wysiadła, rozejrzała się, po czym poprosiła chłopów, by zaczęli kopać głęboki szyb. Chłopi kopali i kopali kilka godzin. Zeszli już dość głęboko pod ziemię, gdy nagle natrafili na wielką bryłę kamienia.

– Nie możemy dalej kopać, bo tu jest skała – odezwali się z dołu.

– To odłupcie kawałek skały i podajcie mi – poprosiła księżna Kinga.

Wtedy chłopci podali jej szarą bryłkę, która nie wyglądała jak zwykła skała. Kinga kazała jednemu z chłopów rozłupać kamień na kawałki. Posypały się odłamki, a z wnętrza kamienia wypadł zaręczynowy pierścień.

– Oto mój posag, drogi mężu – powiedziała Kinga, podając Bolesławowi pierścień i szarą bryłkę. – To drogocenna sól, której Polska dotąd nie miała.

I wtedy wszyscy zrozumieli, że to zaręczynowy pierścień Kingi sprowadził do Polski sól. Od tego dnia kopalnia soli w Wieliczce słynie ze swych zasobów solnych.

Księżna Kinga panowała długo i mądrze opiekowała się polską ziemią i polskim ludem, a dla swych wielu zasług i z powodu niezwyklej dobroci serca została nazwaną świętą.

Marta Berowska

Źródło: M. Berowska „Wiano świętej Kingi” [w:] „Polskie legendy i podania”, Wydawnictwo Wilga, Warszawa 2002, s. 32–34

Po wysłuchaniu legendy nauczyciel zadaje dzieciom pytania na temat treści:

Jak się nazywał książę, władca Wawelu, a jak królowna Węgierska?

Co otrzymała królowna od Bolesława?

Co Kinga chciała podarować księciu?

W jaki sposób królowna sprowadziła sól?

Dlaczego Kinga została nazwana świętą?

Czy sól była/jest tak cennym подарunkiem?.

Woda i sól z Wieliczki – zabawa badawcza, pozyskiwanie soli z solanki lub hodowla kryształów.

Rodzic demonstruje dziecku obrazki lub zdjęcia z Kopalni soli w Wieliczce, a w szczególności Kaplicę św. Kingi, która jest jedną z największych atrakcji dla zwiedzających. Posadzka i figury są wyrzeźbione z soli, a żyrandole z solnych kryształów. Komory udostępnione dla zwiedzających powstały w wyniku wydobywania wody z solą, która się w niej rozpuszcza. Rodzic pokazuje dziecku stężony wodny roztwór soli. Dziecko może zamoczyć w niej palec. Dziecko określa smak i próbuje otrzymać własny roztwór, rozpuszczając sól w wodzie. Dyskutuje, czy można odwrócić ten proces i odzyskać sól z solanki, a w konsekwencji próbuje odpowiedzieć na pytanie: Jak można rozdzielić wodę od soli?.

Po przedstawieniu przez dziecko jego pomysłów rodzic wlewa roztwór do garnka i stawia go na płycie grzewczej, ostrożnie odparowując wodę. Wcześniej instruuje dziecko i przypomina zasady bezpieczeństwa podczas przeprowadzania doświadczenia. Wyznacza bezpieczną, nieprzekraczalną strefę.

Następnie prosi dziecko o komentarz do doświadczenia. Zaznacza, że podobnie otrzymywano sól dawno, dawno temu.

Dziecko może również rozpocząć hodowlę solnych kryształów. Roztwór ¼ szkl. soli i ½ szkl. wody należy wlać do słoika. Na patyczku, który leży na gwincie, trzeba przywiązać włóczkę i zanurzyć w solance tak, by dostawała do dna. Słoik nie powinien stać na słońcu. Po siedmiu dniach na nitce i ściankach powinny pojawić się kryształki.

Środki dydaktyczne: albumy ze zdjęciami kopalni soli w Wieliczce, ilustracje, zdjęcia, sól, woda, garnek, łyżeczka, gotowy roztwór solny, słoik, włóczka, patyk

Skarby z królewskiego zamku – ćwiczenie spostrzegania i planowania ruchu z wykorzystaniem karty pracy.

Dziecko na karcie pracy zbiera różne rodzaje diamentów. Każdą ścieżkę zaznacza innym kolorem kredki. Na końcu zlicza diamenty i rysuje odpowiednią liczbę kropek w okienkach. Rysuje po śladzie szlaczek złożony z diamentów.

Środki dydaktyczne: KP2 s. 9, kredki

Skąd się wzięła sól w Polsce? Historia kopalni soli w Wieliczce

<https://www.youtube.com/watch?v=eCbYlOTb1mY>

1 Zbierz wszystkie diamenty – każdy rodzaj diamentów zbieraj oddzielnie. Każdą trasę zaznacz innym kolorem.

■ Narysuj w okienkach tyle kropek, ile masz diamentów każdego rodzaju.

